

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-348-4-33>

CONTRASTIVE RHETORIC IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE TO BULGARIANS

КОНТРАСТИВНА РИТОРИКА У НАВЧАННІ УСНОГО ІНОЗЕМНОГО МОВЛЕННЯ БОЛГАРІВ

Kravchenko D. S. **Кравченко Д. С.**

*Master Student at the Department of
Linguistics and Translation
International Humanitarian University
Odesa, Ukraine*

*студентка магістратури факультету
лінгвістики та перекладу
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Контрастивна риторика є напрямом у прикладному мовознавстві, який зосереджується на дослідженні впливу рідної мови та культури людини на її мовлення на другій мові.

Термін “contrastive rhetoric” був упроваджений американським професором – фахівцем з прикладної лінгвістики Робертом Б. Капланом (1929–2020) у 1966 році [1, с. 14]. Його дослідження вказували на те, що люди з різних культур можуть мати різний підхід до організації текстів, вибору аргументів, послідовності висловлення та інших аспектів мовлення. Це відкрило нові можливості для викладачів іноземних мов та дослідників у глибокому розумінні та вирішенні труднощів, які виникають у студентів, коли вони намагаються висловити свої думки на іншій мові.

Улла Коннор, американська дослідниця, продовжила розвиток контрастивної риторики після Роберта Каплана. Вона запропонувала розширити цей напрям, враховуючи культурні, соціальні, навчальні та історичні чинники, а також контекст, щоб краще зрозуміти їх вплив на створення та розуміння текстів.

Вона ввела термін “intercultural rhetoric” [2, с. 291] (міжкультурна риторика), який, на її думку, краще відображає сутність контрастивної риторики в сучасному контексті. Цей підхід включає аналіз кроскультурних та міжкультурних аспектів, базуючись на різномовних дискурсах у просторово-часових координатах.

Щодо України, такий напрям досліджень поки не набув популярності, і це значно ускладнює викладання іноземної мови. Тому що контрастивна риторика дозволяє краще зрозуміти, як різні культурні підходи впливають на спосіб висловлювання та розуміння текстів, а також на якість міжкультурної комунікації.

Етнічна ментальність, культурний контекст та інші культурні чинники мають великий вплив на навчання іноземних мов. У процесі вивчення мови, особливо як іноземної, важливо враховувати і розуміти культурні особливості та мислення студентів, бо не може існувати універсального методу навчання.

Всім відомо, що Україна – багатонаціональна держава, і південні області не є виключенням. З XVIII ст. на ці землі почали переселятися іноземці, що сприяло формуванню специфічної національної карти регіону, – як зазначала Алієва А.А. Одеська область має свій особливий статус. За статистичними даними, Україну називають своєю Батьківщиною представники 134 національностей, з них 133 проживають в Одеському регіоні [3, с. 3].

При переважній більшості українців – 1542,3 тис. осіб (62,8% всього населення), які утворюють титульну націю, тут проживають так звані національні меншини: 508,5 тис. росіян (20,7%), 150,7 тис. болгар (6,1%), 123,8 тис. молдован (5,0%), гагаузи, євреї, білоруси, вірмени, цигани, поляки, чехи, албанці, греки та інші [3, с. 7].

Це різноманіття національностей має значний вплив на мовлення та спосіб взаємодії між різними національностями та культурами. Люди з різних культур мають різні підходи до мовлення, структурування текстів, вибір лексики та граматики, що є важливим аспектом для вивчення контрастивної риторики в цьому регіоні. Тому є дуже важливим виявити етнічні лінгвальні відмінності, які відображають та впливають на формування ментальності народу [4, с. 3].

На території цієї області розташована одна з найбільших болгарських діаспор у світі, кількість представників якої складає близько 150 тисяч осіб. Частка болгар у загальному населенні області становить 6,1%. І навіть у випадку з "болгарами" неможливо об'єднати їх у одну групу через різноманітність говорів і багатомовність. Встановлено, що переселенські болгарські говірки поділяються на: вільшанські, чушмелійські, чійшійські, балканські, фракійські, західноболгарські (одна) та східнородопські (одна) [5, с. 91]. Це створює цікаві виклики та можливості для вивчення міжкультурної комунікації, взаєморозуміння та взаємодії між різними групами населення. Дослідження таких аспектів можуть допомогти розкрити багатогранність мовних та культурних впливів, які взаємодіють у цьому регіоні.

Водночас, хоча болгарська мова зберігає генетичний зв'язок з вихідними формами праслов'янської мови, її фонетична та лексико-граматична системи відображають помітні наслідки балканського впливу [6, с. 68–69]. Це обумовлено контактами з іншими балканськими мовами та культурами, що спричинило появу специфічних граматичних,

фонетичних та лексичних особливостей у болгарському мовному матеріалі.

Ця комбінація впливів і змін робить болгарську мову унікальною як у межах слов'янських мов, так і в контексті балканських мовних спільнот. І також це є також важливим у контексті контрастивної риторики, оскільки вплив балканського мовного середовища може відобразитися у підходах до текстового будівництва, використанні лексики та стилістичних засобів.

Контрастивна риторика дозволяє краще зрозуміти, як різні культурні підходи впливають на спосіб висловлювання та розуміння текстів, а також на якість міжкультурної комунікації. Тому, сподіваюся, що з часом контрастивна риторика знайде більше зацікавлених дослідників в Україні та інших країнах, і це допоможе розширити наші знання про вплив мовно-культурних факторів на мовлення та комунікацію.

Література:

1. Kaplan Robert. Cultural thought patterns in intercultural education. *Language learning*, 1966. 16 (1). P. 1–20.
2. Connor Ulla. Intercultural rhetoric research: Beyond texts. *Journal of English for Academic Purposes*, 2004. 3. P. 291–304.
3. Алієва А. А. Національний склад населення Одеського регіону : дипломна робота бакалавра : Одеса, 2018. 72 с.
4. Бардіна Н. В., Колесник В. О. Конфігуративно-енергеальна модель мови як основа зіставних досліджень : *Доповідь до XII Міжнарод. Конгресу славістів* (Краків, 27 серпня – 2 вересня 1998 р.) Одеса, 1998. 20 с.
5. Культурний простір бессарабських болгар : монографія / за ред. Т. С. Шевчук. Ізмаїл – Болград : Ірбіс, 2018. 204 с.
6. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології : Підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2008. 344 с.